

zaaknummer 2015 W 1384 (1)

17 december 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum] te [plaats],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. drs. M. Jeltens, advocaat te Amsterdam,

tegen:

(wijlen) **[burgerlijke naam] (frater [naam])**,
geboren op [datum], onbekend of hij nog in leven is,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tot [datum] lid van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid.

en

wijlen **[burgerlijke naam] (frater [naam])**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens zijn leven lid van de Fraters van Onze Lieve Vrouw,
Moeder van Barmhartigheid.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 9 juni 2015. Op 4 augustus 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van frater [naam], Provinciaal Overste. Op 2 december 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen met zijn echtgenote. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. C.J.M. den Blanken, waarnemend mr. Jeltens. Namens de Congregatie is verschenen frater [naam].

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een arm arbeidersgezin, waar door de ouders veel alcohol gedronken werd. Geen van de kinderen had een goede band met de ouders. Ieder zocht zijn eigen weg. Toen klager op [datum] of [datum] naar het [instituut] van de Fraters van Tilburg ging, was dat voor hem aanvankelijk een zegen. Dit betekende voor hem eten en regelmaat. Klager keek erg op tegen de fraters.

In het vierde of vijfde jaar, rond [jaartal], lag klager met een hersenschudding in de ziekenboeg. Aangeklaagde 1 kwam bij klager op zijn bed zitten en vroeg: 'Zit jij ook wel eens aan je piemel?' Vervolgens zei hij zei: 'Onze Lieve Heer vindt het helemaal niet erg als er iemand aan je piemel zit', waarna hij aan klager vroeg of hij aan zijn piemel mocht zitten. Hierop betastte aangeklaagde de penis van klager, waardoor de penis van klager stijf werd. Vervolgens haalde aangeklaagde zijn eigen penis uit zijn broek en vroeg aan klager om die te betasten. Klager deed dit totdat aangeklaagde 1 een orgasme kreeg.

Niet lang daarna moest klager terug naar de ziekenboeg voor een controle. Klager moest bij aangeklaagde 1 in de onderzoekskamer komen. Aangeklaagde 1 droeg klager op hem af te trekken en hem oraal te bevredigen. Ook nu gehoorzaamde klager. Aangeklaagde 1 kreeg een orgasme in de mond van klager.

Ook herinnert klager zich dat aangeklaagde 1 hem een keer heeft geprobeerd te verkrachten. Dit was in het paasweekend. Veel jongens waren dat weekend naar huis, waardoor aangeklaagde 1 vrij spel had. Aangeklaagde 1 had tegen klager gezegd dat hij moest vragen of hij eerder naar bed mocht. Klager wilde dat eigenlijk niet doen, maar deed het toch. Eenmaal op de slaapzaal, kwam aangeklaagde 1 naar klager toe. Hij vroeg aan klager hoe het met hem ging en greep daarbij naar zijn eigen geslachtsdeel. Hiermee bedoelde aangeklaagde 1 dus hoe het met de penis van klager ging. Vervolgens pakte aangeklaagde 1 de penis van klager vast. Klagers penis werd stijf. Aangeklaagde 1 begon klager oraal te bevredigen en klager moest dit ook bij aangeklaagde 1 doen. Op enig moment moest klager zich van aangeklaagde 1 omdraaien. Aangeklaagde 1 kwam met zijn penis tegen de anus van klager aan en begon heen-en-weer te bewegen. Dit deed pijn. Klager liet dat duidelijk aan aangeklaagde 1 merken dat hij dit niet wilde, waarop aangeklaagde 1 stopte.

Vervolgens heeft klager beschreven dat hij voor een algehele controle naar het Radboud Ziekenhuis moest. Aangeklaagde 1 ging met hem mee om hem te begeleiden. In het ziekenhuis moest klager zich omkleden. Aangeklaagde 1 bood aan klager daarbij te helpen. Klager wist wat er zou gaan gebeuren, maar wilde dit niet. Uiteindelijk is het aangeklaagde 1 toen niet gelukt om klager seksueel te misbruiken.

Al met al probeerde aangeklaagde 1 zo'n twee maal per week klager te benaderen. Dit deed hij bijvoorbeeld na de zwemlessen. Ook daar betastte hij de penis van klager en droeg hij klager op hem af te trekken. Telkens maakte aangeklaagde aan klager duidelijk dat hij zijn mond moest houden. Dit gebeurde in een jaar ongeveer tien keer.

Tijdens het jaarlijkse uitje naar de [bossen] wist aangeklaagde 1, tijdens het stoeien, de penis van klager te betasten. Dit was de laatste keer dat aangeklaagde 1, klager aanraakte. Het seksueel misbruik door aangeklaagde 1 stopte abrupt na anderhalf jaar.

Toen klager ongeveer 14 jaar oud was, kreeg hij met aangeklaagde 2 te maken. Aangeklaagde 2 kwam 's avonds bij klager op zijn bed zitten. Hij vroeg aan klager of hij wel eens met zijn piemel speelde. Klager herkende in het gedrag van aangeklaagde 2 hetgeen hij eerder met

aangeklaagde 1 had meegemaakt. Om te voorkomen dat hetzelfde zou gebeuren als met aangeklaagde 1, zei klager dat hij zich ziek voelde. Hierop droop aangeklaagde 2 af.

Het tweede incident met aangeklaagde 2 betrof de keer dat klager na een vakantie terug kwam op het instituut. Aangeklaagde 2 had aangekondigd dat als iemand iets kapot zou maken er straf uitgedeeld zou worden. Klager was een van de mensen die straf kreeg. Van aangeklaagde 2 moest hij kiezen of hij van voren of van achteren straf wilde. Klager koos voor 'van voren', wat inhield dat aangeklaagde 2 aan klagers penis begon te trekken en er hard op begon te zuigen, zodat het pijn deed. Klager moest op zijn beurt aangeklaagde 2 aftrekken, totdat aangeklaagde 2 een orgasme kreeg. Vier of vijf keer heeft klager op deze wijze straf gekregen van aangeklaagde 2.

2.2. Klager heeft lang geworsteld met wat er in het [instituut] is gebeurd. Zo is hij aan zijn seksuele geaardheid gaan twijfelen. Nog altijd ervaart klager problemen op seksueel gebied en heeft hij last van erectiestoornissen. Klager heeft grote moeite met intimiteit en wil niet dat mannen hem aanraken. Hij heeft een muur om zich heen gebouwd en staat niet open voor anderen. Ten aanzien van zijn kinderen en kleinkinderen is dat niet anders.

Klager heeft een minderwaardigheidsgevoel, wat mede het gevolg is van het feit dat hij slechtziend is. Hij heeft het gevoel dat hij veel meer had kunnen bereiken in zijn leven, maar dat dit (mede) kapot is gemaakt door aangeklaagden.

Klager is onder behandeling bij een psycholoog.

2.3. Klager wenst erkenning te krijgen voor hetgeen hem door de aangeklaagden aan is gedaan. Hij wil dat er naar hem wordt geluisterd en dat er gerechtigdheid komt. Ook wil klager met zijn klacht bijdragen aan het voorkomen van misbruik binnen de R.K.-Kerk. Tenslotte wenst klager dat de door hem geleden schade financieel wordt vergoed.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Van aangeklaagde 1 is niet duidelijk of hij nog in leven is, en als hij nog in leven is, waar hij verblijft. Aangeklaagde 2 is overleden. Beide aangeklaagden hebben zodoende geen weerwoord kunnen geven. De Provinciaal Overste heeft in zijn schriftelijke reactie gesteld dat hij onderzoek heeft verricht naar de levensloop van beide aangeklaagden in de archieven van de Congregatie.

Ten aanzien van aangeklaagde 1 heeft de Provinciaal Overste vastgesteld dat hij maar kort op [instituut] werkzaam is geweest. Andere gegevens zijn over hem niet bekend. Aangeklaagde 1 kan niet op basis van stukken uit de archieven in verband gebracht worden met seksueel misbruik.

Ook over aangeklaagde 2 is in de archieven niets teruggevonden dat zou kunnen duiden op seksueel misbruik gepleegd door aangeklaagde 2.

Ter zitting heeft de Provinciaal Overste zijn excuses aangeboden voor, als aannemelijk mocht blijken wat klager aangeklaagden verwijt, hetgeen zijn (gewezen) confraters klager hebben aangedaan. Het had nooit mogen gebeuren. Zeker niet in de situatie waarin klager aan de zorgen van de aangeklaagden als opvoeders, was toevertrouwd.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Ten aanzien van aangeklaagde 1

4.3. Er zijn ongeveer 52 jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde 1 verwijt zich hebben voorgedaan. Deze feiten zijn niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Gedurende anderhalf jaar heeft aangeklaagde 1 de penis van klager bij diverse gelegenheden, in ieder geval tien keer, betast en afgetrokken. Ook heeft hij klager oraal bevredigd. Klager moest op zijn beurt aangeklaagde 1 aftrekken en oraal bevredigen. Eenmaal heeft aangeklaagde 1 geprobeerd klager anaal te penetreren.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Zijn klacht wordt daarbij ondersteund door de steunverklaring van de heer [naam] (nummer 2014-4492), waarin vermeld is dat de betreffende melder aangeklaagde 1 met de hand moest bevredigen, terwijl hij in de ziekenzaal lag.

Daarnaast wordt de verklaring van klager ondersteund door de schriftelijke verklaring van mevrouw [naam], waarin is vermeld dat klager in de periode [maand] [jaartal] tot en met [maand] [jaartal] een intensieve revalidatie heeft doorlopen betreffende zijn [soort beperking]. Gedurende deze periode heeft klager aan haar verteld dat hij tijdens zijn verblijf op [instituut] jarenlang is misbruikt door paters aldaar.

Ook heeft de Klachtencommissie acht geslagen op de verklaring van de echtgenote van klager ter zitting en de wijze waarop zij de indringende en vasthoudende vragen van de Klachtencommissie heeft beantwoord. Uit haar verklaring komt naar voren dat klager haar in [jaartal/jaartal] met vermelding van concrete details heeft verteld dat hij tijdens zijn verblijf op het [instituut] in [plaats] seksueel is misbruikt door aangeklaagde.

Een en ander in onderlinge samenhang gezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met misbruik van gezag en gezien de afhankelijkheidsrelatie waarin klager jegens aangeklaagde verkeerde hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 14 jaar oud. Aangeklaagde 1 was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat niet duidelijk is of aangeklaagde 1 is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging door de congregatie kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

4.7. Zoals reeds in paragraaf 4.3. is overwogen, is de verklaring van klager op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. In de zaak tegen aangeklaagde 2 zijn echter geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager voldoende kunnen ondersteunen, hetgeen voor een gegrond verklaring van de klacht essentieel is.

4.8. Steunbewijs dient in de eerste plaats specifiek van aard en controleerbaar te zijn. Dat wil zeggen dat het betrekking moet hebben op het door de aangeklaagde individueel gepleegde seksueel misbruik van de klager persoonlijk. Het sterkste bewijs is dat van iemand die persoonlijk aanwezig was bij het misbruik of aan wie klager het direct heeft verteld. Een dergelijke situatie doet zich zelden voor. Het seksueel misbruik kan echter ook aannemelijk gemaakt worden - en dat komt vaker voor - in de vorm van een verklaring over soortgelijk misbruik van een ander slachtoffer van dezelfde aangeklaagde of door een verklaring van een derde persoon, bijvoorbeeld een familielid, vriend of hulpverlener aan wie het slachtoffer in een vroeg stadium heeft verteld over het misbruik. In dat soort steunbewijs kan de aannemelijkheid van de klacht van klager onder omstandigheden ook worden gevonden.

Tegen aangeklaagde 2 zijn geen andere klachten of meldingen van seksueel misbruik bekend. Wel zit er in het dossier een aantal verklaringen van onder andere de echtgenote van klager en diverse hulpverleners. Uit deze verklaringen komt naar voren onder meer dat klager in [jaartal-jaartal] en [jaartal] met hen heeft gesproken over seksueel misbruik dat hem is overkomen tijdens zijn verblijf in het [instituut] te [plaats]. Deze verklaringen acht de Klachtencommissie niet toereikend om als steunbewijs te dienen nu die onvoldoende specifiek zijn.

Voor het overige zijn er in het dossier geen stukken aanwezig die als steunbewijs kunnen dienen.

4.9. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld aangaande aangeklaagde 2 onvoldoende bewijs is gevonden, zodat dit deel van zijn klacht niet gegrond kan worden verklaard. Hiermee is overigens niet gezegd dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn.

4.10. Indien in de toekomst alsnog gegevens bekend worden die de klacht ten aanzien van aangeklaagde ondersteunen, dan bestaat voor klager de mogelijkheid om ten aanzien van deze aangeklaagde herziening van de uitspraak te verzoeken.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid de klacht betreffende aangeklaagde 1 gegrond te verklaren.

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid de klacht betreffende aangeklaagde 2 niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 17 december 2015 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, mr. M.P.P.M. Merx en mr. P.R.M. van der Ven, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.